

XÂY DỰNG VĂN HOÁ CÔNG QUYỀN TRONG CƠ QUAN HÀNH CHÍNH

■ **NGUYỄN VĂN HẢI**

Nền kinh tế thị trường từng bước hình thành và phát triển, các mối quan hệ xã hội, trong đó có quan hệ giữa bộ máy công quyền, người thừa hành công vụ và người dân trở nên đa dạng, phong phú và phức tạp. Cùng với trình độ dân trí được nâng lên, yêu cầu đòi hỏi của nhân dân đối với bộ máy công quyền cũng cao hơn trước. Đảng và Nhà nước đã đề ra nhiều chủ trương, giải pháp nhằm xây dựng cơ quan hành chính các cấp có năng lực để giải quyết công việc hành chính hiệu quả; xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức trung thành, tận tụy với nhân dân. Đặc biệt, việc ra đời cơ chế “một cửa” thời gian qua là một bước chuyển đổi tư duy quan trọng, mang lại hiệu quả thiết thực trong công tác cải cách thủ tục hành chính. Dù còn một số mặt phải điều chỉnh, khắc phục, nhưng rõ ràng việc thực hiện cơ chế “một cửa” là một “luồng sinh khí mới” góp phần giải tỏa ách tắc, tháo gỡ khó khăn và giải quyết được nhiều tri trở đã gây ra không ít phiền hà cho người dân.

Tuy nhiên, vẫn còn không ít kêu ca, phàn nàn của nhân dân đối với những việc làm thiếu công tâm, minh bạch, lành mạnh của một bộ phận không nhỏ cán bộ, công chức thừa hành công vụ. Các từ ngữ như: hành dân là chính, phiền hà, nhũng nhiễu, cửa quyền, lộng quyền... vẫn được người dân dùng để nói về việc giải quyết công việc của một số cơ quan hành chính, nhất là cấp cơ sở. Các vấn đề liên quan đến lợi ích chính đáng, hợp pháp của nhân dân như: quyền được cấp giấy chứng

nhận quyền sử dụng đất, hộ khẩu, hộ tịch.v.v... đáng lẽ phải được cơ quan nhà nước có thẩm quyền giải quyết nhanh gọn, dứt điểm, công minh, hợp lý, hợp pháp, nhưng một số cán bộ, công chức đã lợi dụng gây khó khăn cho người dân để trục lợi. Điều này làm cho uy tín, hiệu lực, hiệu quả của bộ máy công quyền có phần giảm sút. Trước thực tế này, việc xây dựng và thực hiện văn hoá công quyền là một trong những biện pháp cần thiết để nâng cao ý thức, tinh thần trách nhiệm trong thực thi công vụ cho đội ngũ cán bộ, công chức và lập lại kỷ cương, tăng cường kỷ luật, củng cố nền nếp trong các cơ quan hành chính nhà nước.

Hội nghị Trung ương lần thứ năm (khoá VIII), xác định: “Văn hoá là nền tảng tinh thần của xã hội, vừa là mục tiêu, vừa là động lực thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội” và “... Làm cho văn hoá thấm sâu vào toàn bộ đời sống và hoạt động xã hội, vào từng người, từng gia đình, từng tập thể và cộng đồng, từng địa bàn dân cư, vào mọi lĩnh vực sinh hoạt và quan hệ con người, tạo ra trên đất nước ta đời sống tinh thần cao đẹp”. Hội nghị Trung ương lần thứ mười (khoá IX), cũng chỉ rõ: “Đảm bảo sự gắn kết giữa nhiệm vụ phát triển kinh tế là trọng tâm, xây dựng, chỉnh đốn Đảng là then chốt với không ngừng nâng cao văn hoá - nền tảng tinh thần của xã hội”. Văn hoá công quyền là một trong những nội dung cấu thành nền văn hoá hành chính. Xây dựng văn hoá công quyền thực chất là xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức có văn hoá làm việc trong bộ máy nhà nước. Ngoài

những tiêu chí, đức tính chung của con người mới xã hội chủ nghĩa (XHCHN) như Hội nghị Trung ương lần thứ năm (khoá VIII) đã nêu, đội ngũ cán bộ, công chức làm việc trong các cơ quan hành chính nhà nước có một số yêu cầu khác như: lòng trung thành với Tổ quốc; đức tính tận tâm, tận tụy, chu đáo phục vụ nhân dân; công bằng, minh bạch trong giải quyết các lợi ích của công dân; ý thức, tinh thần, trách nhiệm hết mình vì công việc; tuyên truyền, giải thích kỹ lưỡng, thấu đáo cho người dân hiểu với thái độ hoà nhã, ân cần, niềm nở.v.v...

Văn hoá công quyền còn thể hiện ở chỗ: đơn giản hoá các thủ tục hành chính; công khai hoá các khoản lệ phí; minh bạch hoá các giấy tờ liên quan; các công việc trong bộ máy hành chính được sắp xếp khoa học; phong cách, lễ lối làm việc bảo đảm sự thống nhất, chính quy; các bộ phận được kết nối theo một quy trình chặt chẽ; thứ tự xử lý các công việc được tiến hành thông suốt và thời gian giải quyết các công việc nhanh gọn, dứt điểm. Thực hiện văn hoá công quyền không thể không xác định rõ ràng, chặt chẽ, chính xác những việc được làm trong phạm vi, giới hạn nào và được hưởng quyền lợi gì. Phải cụ thể hoá, chi tiết hoá các quyền được sử dụng, thi hành; lợi ích được hưởng. Phải kiên quyết phòng, chống các tệ lạm quyền, đặc quyền đặc lợi và lộng quyền. Cán bộ, công chức được Nhà nước giao những quyền nhất định để thực thi nhiệm vụ và được Nhà nước cho hưởng những lợi ích và tạo điều kiện tương ứng để hoàn thành nhiệm vụ đó. Do vậy, họ phải tuân thủ, chấp hành chính xác, nghiêm túc những quy tắc, quy định, chế tài theo quy định của pháp luật trong quá trình thừa hành quyền được giao.

Để xây dựng nền văn hoá công quyền trong bộ máy các cơ quan hành chính cần có các biện pháp đồng bộ về giáo dục tư tưởng, tổ chức, con người, chính sách, cơ chế, tài chính... Trong đó, việc quan tâm chăm lo xây dựng con người có ý nghĩa quyết định nhất. Đó là xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức có đủ kiến

thức, trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, có phẩm chất đạo đức nghề nghiệp tương xứng để hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Một yếu tố quan trọng để góp phần xây dựng và nâng cao văn hoá công quyền là xác định rõ ràng chức năng, nhiệm vụ, thẩm quyền, trách nhiệm của mỗi cơ quan hành chính, tránh sự trùng lặp, chồng chéo, bao biện, đùn đẩy trách nhiệm. Bên cạnh đó, cần có chính sách đãi ngộ xứng đáng đối với đội ngũ cán bộ, công chức, tạo động lực để thúc đẩy họ yên tâm công tác, tận tâm, tận lực, nhiệt tình đối với công việc chuyên môn của mình. Thực tế cho thấy, một trong những nguyên nhân làm tha hoá, biến chất một bộ phận công chức là do có những kẽ hở trong cơ chế quản lý, điều hành, buông lỏng công tác giám sát, kiểm tra; ngoài ra, còn có nguyên nhân chính sách đãi ngộ chưa hợp lý, tương xứng với khả năng, công sức và mức độ cống hiến của họ.

Để xây dựng nền văn hoá công quyền cũng cần tăng cường công tác tuyên truyền, vận động và giáo dục các tầng lớp nhân dân thực hiện phương châm "Sống, làm việc theo Hiến pháp và pháp luật"; tiếp tục nâng cao trình độ dân trí, làm cho mọi người dân nâng cao nhận thức, trình độ hiểu biết về pháp luật; có ý thức tuân thủ, chấp hành nghiêm những luật lệ, quy tắc, quy định của pháp luật.

Mục đích cao nhất của việc xây dựng văn hoá công quyền là nâng cao bản chất giai cấp công nhân, hết lòng phụng sự và phục vụ nhân dân của cơ quan hành chính nhà nước các cấp. Xây dựng và thực hiện có hiệu quả văn hoá công quyền trong các cơ quan hành chính nhà nước là thiết thực góp phần xây dựng nền văn hoá tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc; xây dựng nhà nước ta thực sự là nhà nước pháp quyền XHCHN của dân, do dân, vì dân; tăng cường khối đại đoàn kết toàn dân tộc, xây dựng niềm tin và sự gắn bó máu thịt giữa Đảng, Nhà nước và nhân dân, tăng cường sự đồng thuận xã hội và tạo động lực thúc đẩy sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCHN.